

15 anys del For Social Mundial

Pere Polo,
president d'Ensenyants Solidaris

Gener de 2016. Porto Alegre, Brasil

L'any 2001 a Porto Alegre, al Brasil, va tenir lloc la primera edició del For Social Mundial en el qual s'afirmava: "Un altre món és possible". El For Mundial d'Educació (FME) sorgí aquell mateix any com un espai d'intercanvi i diàleg entorn de l'educació, en el marc del For Social Mundial.

Des dels seus inicis, el FME ha destacat com una forma organitzativa autogestionada, de caràcter global i no governamental, una plataforma que reivindica una educació

Capçalera de la marxa del Fòrum Social Mundial.

Intervenció de Boaventura de Sousa Santos.

per la pau, el respecte per la diversitat cultural, la defensa i la promoció dels drets humans, i s'ha plantejat en una confrontació oberta amb les perspectives sexistes, colonialistes, patriarcals, racistes i les polítiques educatives neoliberalistes, que subordinen l'educació als principis del capital. Han passat quinze anys i, des de llavors, moltes coses han canviat.

L'esquerra va créixer a l'Amèrica Llatina, les relacions

entre els països canviaren, es va generar un nou eix Sud-Sud i, en aquest temps, es varen donar passos en la construcció d'un nou ordre mundial. La dreta ha reaccionat, arreu del planeta, amb els seus mitjans de comunicació amb la intenció de barrar el pas als avenços de la classe treballadora.

Després d'aquests quinze anys de For Social, es va tornar a reafirmar que "Un altre món és possible i neces-

Apertura del for "Educató Popular".

sari", i això només depèn de les idees, de l'organització i de la unitat de la classe treballadora a tot el món. El For d'enguany pretenia fer un balanç del que han representat els fòrums socials en la lluita contra les polítiques neoliberals en aquest període, reflexionar sobre el seu futur i preparar els debats per al FSM que se celebrarà a Canadà aquest any.

L'FSM va començar amb una gran manifestació en què participaren unes 15.000 persones de moviments socials, activistes, intel·lectuals, sindicalistes i polítics que al llarg d'un grapat de quilòmetres i darrere de nombroses banderes, pancartes i grups musicals anaven recordant els temes que es tractarien durant el For en les més de 400 activitats que es varen dur a terme durant aquests dies: des de la lluita anticapitalista, l'educació, el moviment negre, l'indígena, els drets humans...

"Som aquí, després de quinze anys, a una manifestació que ens congrega amb el mateix esperit de lluita i amb un idèntic desig: canviar aquest planeta", afirmava Salete Valesan Camba, directora de Flacso Brasil: "Feim de contrapunt al sis-

tema de la reunió que manté el capital a Davos, a Suïssa. La nostra és una lluita per un món més just, més fratern, més humà, amb menys guerres i amb menys diferències entre les persones; ja siguin aquestes de caire polític, social o econòmic", va concloure.

Voldria destacar que en aquests moments hi ha una dada esfereïdora: per primera vegada l'1% més ric del món té més de la meitat de les riqueses produïdes pel conjunt de la humanitat. La resta, dividida de forma desigual, entre el 99% de població restant.

Convidat a participar en un dels debats, pel For Social Mundial d'Educació i a distintes reunions i conferències, vull posar de manifest alguna de les coses que aquests dies succeïren a Porto Alegre.

Dels diferents temes que es tractaren al For, en destacaré alguns com a més importants:

Democràcia participativa; Globalització, desigualtats i crisi de la civilització; Democràcia i desenvolupament en temps de colpisme i crisi; Joventut: Resistència i lluita pels drets i la democràcia;

Amèrica Llatina: resistències i alternatives; Democràcia econòmica; Mitjans de comunicació de masses, ideologia, educació i poder; Convergència d'educació: l'educació popular i els drets humans; Imperialisme en crisi: amenaça als pobles amb guerres i agressions; FSM, altermondisme i lluita per un altre món possible.

A tot això cal afegir-hi les activitats autogestionades per les diferents organitzacions participants en el For. Com, per exemple, el seminari "Actuació i desafiaments per a la construcció d'una altra educació per a un altre model de civilització", desenvolupat els dies 20 i 22 de gener; en el qual participaren Nélida Céspedes (CEAAL) del Perú; Ramón Moncada (FREPOP) de Colòmbia; José Luis Pazos (CEAPA) d'Espanya, i jo, Pere Polo, com a representant de l'STEI Intersindical i

Taller amb Pablo Gentili al for "Educació Popular".

d'Ensenyants Solidaris. Moderaren el debat Sheila Ceccon (IPF) de Brasil, i Asslesio Surian (COFIR) d'Itàlia.

Aquest seminari va tenir com a debat "què hem de fer perquè l'educació estigui a favor de l'emancipació de les persones i no de la mercantilització de l'educació formal i no formal, com contribuir-hi des de l'educació popular, i quin paper han de jugar els FME en aquesta tasca".

Posteriorment es crearen tres grups de treball dels quals només esmentaré algunes idees: la construcció

col·lectiva d'una altra lectura de la realitat, la necessitat d'ultrapassar l'espai institucional per a construir una cultura contrahegemònica, la pràctica de la democràcia a l'escola més enllà de la seva consideració com a norma, l'educació per a la reflexió i no per a la repetició de conceptes, l'estimulació del pensament crític, o la recuperació del significat de les paraules i de les lluites.

La companya Beatriu Cardona, de l'STEPV, participà en el de "Les polítiques neoliberals i la privatització de l'educació: les lluites en defensa de

l'educació pública", juntament amb Fernando Rodal, president de la Confederació d'Educadors Americans (CEA), Uruguai; Gaudencio Frigotto, de la Universidad Estadual do Rio de Janeiro (UERJ) Brasil; Guillermo Scherping, del Col·legi de Professors, Xile; Cándida Beatriz, CNTE, Brasil; i Helenir Aguiar, sindicat CPERS.

Gaudencio Frigotto remarcà que avui estam en un moment a la defensiva, de lluites constants per a assegurar els drets i la qualitat de l'educació pública. Scherping relatà el que va significar la municipalització i la privatització durant la dictadura de Pinochet, i que ara s'han reprès les lluites per l'educació pública com a forma de construcció del país.

Rodal acabà la seva intervenció dient que "l'educació tant a l'Amèrica Llatina com a Europa és vista com un fi lucratiu. Idea de consum i no de transformació de la societat. És fonamental substituir la racionalitat neoliberal per una racionalitat en què l'ésser humà sigui el principi i el fi i l'objectiu final de les polítiques públiques".

Albert Sansano, STEs.

Fernando Rodal, president de la CEA i Beatriu Cardona de l'STEPV.

aula i és el de dignificar el treball i l'alumnat i fer-los veure que ells poden ser millors persones que nosaltres". I és per això que "hem de lluitar per una educació pública de qualitat, ja que el nostre alumnat s'ho mereix".

En la seva intervenció, destacà que "són els governs, tutelats per la Troika, i no els pobles d'Europa els que continuen explotant els pobles d'Amèrica Llatina, i com els pobles europeus del sud tenen tantes coses en comú amb els llatioamericans que cal seguir treballant perquè les lluites per l'educació pú-

blica siguin unitàries a tot el món".

Beatriu Cardona participà també en la taula rodona: "FME/FSM POA 15 anys: Convergència d'educació: l'educació popular i els drets humans", juntament amb, entre d'altres, Nilma Lino, ministre de Dones, Igualtat Racial i Drets Humans; Moacir Gadotti, Baltasar Garzón, Boaventura de Sousa Santos, Albert Sansano i Salette Valesan.

Davant la impossibilitat de poder relatar més i més idees que varen anar sorgint, citaré algunes frases:

Per la seva banda, Cardona destacà els moviments que intenten canviar totalment la política actual a Europa. "Estam patint la desvalorització de l'educació, la sanitat i els serveis públics amb l'únic objectiu de privatitzar", "la lluita per l'educació pública és de tota la societat i no únicament dels sindicats, professorat i pares i mares".

Comentà que "el professorat té quelcom diferent a altres professions, i és que poden crear un món dins de la seva

Taula rodona: "FME/FSM POA 15 anys: Convergència d'educació: l'educació popular i els drets humans"

Nicola Arata (CLACSO), José Luis Pazos (CEAPA), Pere Polo (Ensenyants Solidaris), Beatriz (FLACSO, Brasil).

"L'escola és un territori de lluites; si l'escola no canvia, el món no canviarà".

"Educar és crear consciència de que el món és nostre".

"Ens interessa l'educació popular juntament amb la noció de democràcia de drets i justícia social".

"La construcció teòrica dels drets humans ja la tenim, existeixen grans teories i tractats, però ens manca un desenvolupament pràctic. Històricament sempre ha estat més fàcil la unió de la dreta que la de l'esquerra".

Intervenció de José Luis Pazos (CEAPA).

“L’escola és un territori de lluites; si l’escola no canvia, el món no canviarà”

“L’any 2001 vàrem decidir que el FSM no prendria decisions sobre qüestions mundials. Si prenguéssim decisions, exclouríem persones. El balanç que faig i que seria millor, en algunes qüestions, que el For pogués prendre posicions polítiques. Nosaltres mantinguérem el consens però el For s’ha anat diluint o difuminant”, afirmà el sociòleg portuguès Boaventura de Sousa Santos.

A més de tots els actes del For, el Comitè Internacional del For Mundial d’Educació, del qual formen part des de la seva constitució en el primer For Mundial d’Educació, l’octubre de 2010, l’STEI Inter-sindical i Ensenyants Solidaris, va dur a terme una reunió per a fer balanç i repensar el camí que s’havia de seguir.

Després d’un extens canvi d’impressions i de diferents punts de vista, en relació al For Mundial d’Educació es va comentar, entre d’altres qüestions, que el FME no té sentit, com a tal, en el context actual; que hi havia hagut poca implicació de les

organitzacions del Comitè Internacional; i que encara no havia arribat el moment de suprimir el FME.

I després d’un llarg debat es va acordar:

- L’elaboració d’un document que serà estudiat i discutit per a la seva aprovació per part del Comitè Internacional.
- L’increment de la comunicació entre els membres, així com també el manteniment de reunions via Skype.
- L’elaboració de la sistematització del seminari del FME, per part de Sheila de l’IPF.

El For Social Mundial va donar per a molt més però, en una altra ocasió, hi haurà temps d’explicar més aspectes d’aquesta gran trobada internacional. Amb l’Assemblea dels Moviments Socials, l’FSM i l’FME varen finalitzar l’edició commemorativa dels 15 anys, i varen obrir la seva mirada per al proper For Social Mundial, el primer que se celebrarà a l’hemisferi nord, l’agost de 2016, al Canadà. ■

Baltasar Garzón, Beatriu Cardona i Moacir Gadotti.